

**BAKONY-HEGYSÉG GYILKOSFÜRKÉSZ FAUNÁJÁNAK
ALAPVETÉSE (HYMENOPTERA, BRACONIDAE)
VI. HELCONINAE, BRACHISTINAE, CHELONINAE
ÉS SIGALPHINAE**

PAPP JENŐ

Magyar Természettudományi Múzeum, Budapest

Abstract: A monograph of the braconid fauna of the Bakony Mountains (*Hymenoptera, Braconidae*) VI. *Helconinae, Brachistinae, Cheloninae* and *Sigalphinae* – A total of 870 braconid specimens served for the detection of 116 species of the four subfamilies indicated in the title. The majority of the species was discovered in the fauna of Hungary by the most recent faunistic exploration. Herewith two species, *Chelonus subcorvulus* TOBIAS and *Microchelonus minifossa* TOBIAS, are recorded as new to the Hungarian fauna. The collecting, distributional data and other contributions are summarized for every species belonging to the respective four subfamilies.

Bevezetés

A címben jelzett négy gyilkosfűrkész (*Braconidae*) alcsaládnak kerekítve 870 példánya állt rendelkezésre, aminek meghatározása és taxonómiai értékelése alapján 116 faj vált ismertté a Bakony-hegység faunájában. Alcsaládok szerint a bakonyi fajok és példányszámuk a következőképpen oszlik meg (zárójelben tüntetjük fel a magyarországi fajok számát): *Helconinae* 13 faj / 130 példány (26), *Brachistinae* 42 faj / 313 példány (84), *Cheloninae* 60 faj / 420 példány (120) és *Sigalphinae* 1 faj / 2 példány (2). Az csak a számok pajkos játéka, hogy a bakonyi négy brakonida alcsaládnak fajszáma éppen a fele a magyarországi fajok számának. Szinte valamennyi fajról a közelmúlt kutatásai során bizonyosodott be, hogy a Bakonyban is él, továbbá számos faj a magyar faunára nézve bizonyult újnak (PAPP 1983 – 2002). Jelen közleményben két fajjal: *Chelonus subcorvulus* TOBIAS, 1964 és *Microchelonus minifossa* TOBIAS, 1986 egészítjük ki a magyar faunára nézve új fajokat. A szükségesnek mutatókozó taxonómiai, faunisztikai és állatföldrajzi kiegészítéseket/megjegyzéseket az alcsaládok, génuszok bevezetőjében, ill. a fajoknál fejtjük ki.

A Bakony-hegység, mint állatföldrajzi faunatáj a Pilisicum faunajáráson belül öt faunakistájából áll össze (MÓCZÁR 1967, 1972; PAPP 1968). Jelen tanulmány tárgyát képező négy gyilkosfűrkész alcsalád fajainak a lelőhelyeit a faunakistájak sorrendjében soroljuk fel, ezen

belül a lelőhelyek betű szerinti sorrendben követik egymást. A faunakistájak nevét betűszóval („mozaikszóval“) rövidítettük a faunisztikai részben, feloldásukat alább adjuk meg:

BF = Balaton-felvidék
KH = Keszthelyi-hegység
DB = Déli Bakony

ÉB = Északi Bakony (v. Magas Bakony)
KB = Keleti Bakony

A faunisztikai és állatföldrajzi alapvetésül szolgáló 870 gyilkosfűrkész példányt az alábbi 34 hivatásos és műkedvelő gyűjtő/kutató gyűjtötte össze; a gyűjtők teljes neve után betűszóval tüntetjük fel a faunisztikai részben alkalmazott nevük rövidítését: Ádám László = ÁL, Bajári Erzsébet = BE, Balla Katalin = BK, Berczi Lajos = BeL, Bíró Lajos = BL, Csiki Ernő = CsE, Erdős József = EJ, Forró László = FL, Gyórfy Jenő = GyJ, Horváth Géza = HG, Huszár Mária = HM, Jermy Tibor = JT, Kasper Ágota = KÁ, Merkl Ottó = MO, Mihályi Ferenc = MF, Móczár László = ML, Papp Jenő = PJ, Pável Konstancia = PK, Podlussány Attila = PA, Rézbányai László = RL, Rozner István = RI, Sin Katalin = SK, Sólymos Béláné = SB, Soós Árpád = SÁ, Szépligeti Győző = SzGy, Szilády Zoltán = SzZ, Tállós Pál = TP, Tóth Sándor = TS, Varga Ibolya = VI, Vásárhelyi Tamás = VT, Vojnits András = VA, Zilahi-Sebess Géza = ZSG, Zombori Lajos = ZL és Zsirkó Gizella = ZsG.

A kialakult gyakorlatnak megfelelően valamennyi faj gyűjtési adataiban külön jelöljük meg a nőstények (♀) és a hímek (♂) példányszámát. A lelőhelyek után következő, gondolatjel között megadott római számok azokat a hónapokat összesítik, amikor a szóbanforgó faj példányait gyűjtötték a Bakonyban.

A négy gyilkosfűrkész alcsalád (*Helconinae*, *Brachistinae*, *Cheloninae*, *Sigalphinae*) itt publikált tárgyi anyagának zömét a zirci Bakonyi Természettudományi Múzeumban, jórészt másodpéldányokat és néhány unikumot pedig a budapesti Magyar Természettudományi Múzeumban helyeztük el. A jól preparált, gyűjtési adatokkal és det.-cédulával kellően ellátott gyilkosfűrkész dokumentációs anyag megőrzése a jövőbeni esetleges felülvizsgálatra biztosított a két múzeum állandósága miatt.

HELCONINAE

Az európai és így a magyarországi *Helconinae* fajokat három tribusba soroljuk: *Helconini*, *Diospilini* és *Cenocoeliini*. Magyarországon a három tribus génusz- és fajszáma a következőképp oszlik meg: *Helconini* 3 – 8. *Diospilini* 5 – 16 és *Cenocoeliini* 1 – 2, azaz a *Helconinae* alcsaládot Magyarországon 9 génusz ill. 26 faj képviseli. A Bakony-hegység faunáján a *Cenocoeliini* nincs jelen, helyesebben: eddig még nem sikerült gyűjteni. A *Helconini* tribust 3 génusz (zárójelben a bakonyi fajok száma): *Aspicolpus* WESMAEL (2), *Helcon* NEES (3) és *Helconidea* VIERECK (1) (idevágóan lásd előző közleményemben a *Helconinae*-t is: PAPP 1973), a *Diospilini* tribust pedig ugyancsak 3 génusz: *Baeacis* FÖRSTER (1), *Diospilus* HALIDAY (5) és *Taphaeus* WESMAEL (1) képviseli. Összesítve a bakonyi helconin génuszok száma 6 és a fajok száma pedig 13, azaz a hazai génuszok 66,6 %-a ill. a hazai fajok kereken 50 %-a mutatható ki a Bakony faunáján.

HELCONINI

Aspicolpus WESMAEL, 1838

Aspicolpus borealis (THOMSON, 1892) – KB: 1 ♂: Csesznek, Kőárok, 1957. V. 21. PJ – V. – Magyarországon a csesznekin kívül csak a Mátrából ismerjük két lelőhelyről (PAPP 1998). Hazánkban kívül négy palearktikumi országból tudunk előfordulásáról: Svédország, Svájc, Irán és Oroszország (Kamcsatka).

Aspicolpus carinator (NEES, 1812) (= *Diospilus maximus* SZÉPLIGETI, 1900) – ÉB: 1 ♀: Bakonybél, Gerence-völgy, *Urtica urens*-ről hálózva, 1959. V. 20. PJ; 1 ♀: Bakonybél, Királykapu, tölgy-rönkről hálózva, 1959. V. 21. PJ; 1 ♀: Bakonybél, Vörös János séd, *Ranunculus acer*-ről hálózva, 1969. V. 21. PJ; 1 ♀: Bakonyszűcs, Somberek, 1957. VI. 20. PJ – V-VI. – Magyarországon viszonylag gyakori faj, az itt közölt négy bakonyi lelőhely kiegészíti az előző faunisztikai adatokat (PAPP 1998). Palearktikus elterjedésű faj.

Helcon NEES, 1812

Helcon angustator NEES, 1812 (= *Ichneumon redactor* THUNBERG, 1822) – DB: 1 ♀: Sümeg, Sarvaly, 1968. VI. 4-8. PJ – VI. – VAN ACHTERBERG (1987) szerint inkább az alföldi helyeken terjedt el. Nálunk egyaránt gyűjtötték sík- és dombvidékeken (PAPP 1998). Előző közleményemben (PAPP 1973) *Helcon redactor* (THUNBERG) néven a Keleti-Bakonyból (Isztimér) közöltem. A *H. angustator* NEES érvényes faji név, amit VAN ACHTERBERG (1987) ismert fel és nem a *H. tardator* NEES szinonimja (PAPP 1998).

Helcon claviventris (WESMAEL, 1835) – ÉB: 1 ♀: Halimba, Szár-hegy, prэшáz nádtetejéről egyelve, 1959. VI. 9. PJ – VI. – Magyarországon először a Bükk Nemzeti Parkból mutatták ki (PAPP 1996a), azóta összesen hét hazai lelőhelye vált ismertté (PAPP 1998). Európában szóróványosan előforduló faj.

DIOSPILINI

Baeacis FÖRSTER, 1858

Baeacis abietis (RATZEBURG, 1844) – ÉB: 1 ♂: Ugod, Somberek, Hubertlak, 1967. VI. 26-29. PJ – VI. – Európa túlelű vegetációs övezetében, azaz a magas hegvidékeken gyakori faj, máshol kevésbé gyakori ill. ritka faj, így a mai Magyarországon is.

Diospilus HALIDAY, 1833

Diospilus capito (NEES, 1834) (?= *Bracon filator* NEES, 1834; ?= *Taphaeus fuscipes* WESMAEL, 1835) – BF: 1 ♀ + 1 ♂: Balatoncsicsó, erdészház környéke, 1969. VII. 9-10. PJ; 6 ♀ + 1 ♂: Keszthely, 3 ♀: 1977. VII. 27. PJ; 1 ♀: 1977. VIII. 30. PJ; 1 ♂: 1979. VIII. 16. PJ; 1 ♀: 1983. VIII. 16. PJ; 1 ♀: 1984. VIII. 4. VA; 1 ♀: Monoszló, Tarlóra-hegy, 1969. VII. 9. PJ; 1 ♂: Révfölöp, 1925. IX. 3. SzZ; 4 ♀ + 1 ♂: Tihany, déli part, Malaise csapdával gyűjtve; 1 ♀: 1967. VII. 19. ML és 1 ♂: 1968. V. 9. ML; 2 ♀: 1977. VI. 23. ÁL; 1 ♀: 1984. VIII. 12. PA; 1 ♀ Várpalota, Pétfürdő, *Chaerophyllum bulbosum*-ról hálózva, 1968. VI. 26. PJ – DB: 1 ♂: Gyulafirátót, Miklád, 1967. VIII. 16. PJ; 2 ♀: Herend, Szolimán, 1982. VIII. 4. PJ; 4 ♀: Lesenceistvánd, Uzsa, 1 ♀: 1958. IX. 2. MF, 2 ♀: 1968. VIII. 27. MF, 1 ♀: 1970. VIII. 17. PJ; 2 ♀: Nagyvázsony, Kab-hegy, 1970. VIII. 19. PJ; 1 ♀: Városlőd, 1972. VII. 13-14. PJ; 2 ♀:

Veszprém, Alsóerdő, *Querceto-Carpinetum*-ban hálózva, 1972. VII. 25. PJ; 1 ♀: Úrkút, 1967. VIII. 10-11. PJ – ÉB: 1 ♀: Bakonybél, 1960. VII. 28. PJ; 1 ♀: Bakonybél, Gerence-völgy, 1959. VIII. 1. MF; 1 ♀: Bakonybél, Somhegypuszta, 1967. VIII. 27-29. RL; 1 ♀ + 1 ♂: Bakonybél, Szömörkés, 1968. VII. 5. PJ; 1 ♀: Bakonypölöske, Kupi erdő, 1961. VII. 10. PJ; 2 ♀: Fenyőfő, 1967. VI. 20-30. (1 ♀) és 1967. VII. 20-30. (1 ♀), RL; 5 ♀: Gyulafirátót, Kispapod, 1967. VIII. 17. PJ; 2 ♀: Herend, Szolimán, 1982. VIII. 4. PJ; 1: Iharkút, 1969. V. 27-28. PJ; 1 ♀ + 1 ♂: Némethánya, Jáger-völgy, 1963. VIII. 23-25. PJ; 4 ♀: Porva, Pálhálás, 1968. VII. 16-17. PJ; 1 ♀: Ugod, Somberek, Hubertlak környéke, 1967. VI. 26-29. PJ; 1 ♀: Városlőd, 1972. VII. 12-14. PJ – KB: 2 ♀: Balinka, Mecseépuszta, 1962. VIII. 8. PJ; 1 ♂: Balinka, Ubaldpuszta, 1968. VIII. 6. PJ; 1 ♀: Bakonyszombathely, Feketevízpuszta, 1969. VII. 11. PJ; 5 ♀ + 1 ♂: Bodajk, Gaja-szurdok, 1962. VIII. 7. PJ; 1 ♀ + 6 ♂: Csátka, Szentkút, 1969. VII. 1. PJ; 1 ♀: Csátka, Urak árka, *Angelica silvestris*-ről hálózva, 1963. VII. 27. PJ; 1 ♀: Csetény, 1961. VII. 4. PJ; 1 ♀: Fehérvárcsurgó, Gaja-part, 1923. VII. 21. BL; 3 ♀: Olaszfalu, Alsópere, 1966. VII. 11-14. PJ; 1 ♀: Olaszfalu, Malom-völgy, 1969. IV. 30. PJ; 2 ♀: Tés, Csőszpuszta, Csiklingvár, 1961. VII. 21. PJ; 1 ♀: Tés, Hegyesberek, 1969. VII. 17. PJ; 2 ♀: Tés, Öreg Futóné, 1969. VII. 18. PJ; 1 ♀: Várpalota, Királyszállás, Barok-völgy, 1969. VII. 1. PJ; 3 ♀: Várpalota, Vár-völgy, *Querceto-Carpinetum*-ban hálózva, 1968. VI. 27. PJ – IV-IX., leggyakrabban július-augusztus folyamán gyűjtötték. – Egész Európában gyakori, sőt közönséges faj. Magyarország leggyakoribb *Diospilus* faja, a Bakonyban is általánosan elterjedt.

Diospilus fusciventris HELLÉN, 1958 (= *D. longicauda* TOBIAS, 1986) – BF: 1 ♂: Felsőörs, 1966. V. 30. PJ – V. – Ismert nyugati elterjedési határába Magyarországon belül a Bakony hegység is belesik. Nálunk először a Kiskunsági Nemzeti Parkból közölték (PAPP 1987).

Diospilus morosus REINHARD, 1862 – BF: 1 ♀ + 1 ♂: Tihany, 1 ♂: 1929. IX. ZsG; 1 ♀: 1977. VII. ÁL – DB: 2 ♀: Veszprém Szabadságpuszta, 1972. VII. 16. PJ – ÉB: 1 ♀: Bakonybél, Szömörkés, 1968. VII. 6. PJ; 1 ♂: Bakonybél, Vörös János séd, 1959. V. 21. ML; 2 ♂: Némethánya, Jáger-völgy, 1963. VIII. 22-25. PJ – KB: 2 ♂: Ácsteszer, Homokházi erdő, 1961. VII. 28. PJ; 1 ♂: Csátka, Szentkút, 1969. VII. 11. PJ; 1 ♀: Tés, Öreg Futóné, 1969. VII. 19. PJ

Diospilus nigricornis (WESMAEL, 1835) (= *D. rufipes* REINHARD, 1862; = *Taphaeus affinis* WESMAEL, 1835) – BF: 2 ♀ + 2 ♂: Keszthely, Újmajor, 1962. III. 30. ex *Ceutorhynchus pleurostigma* MARSHAM (*Col. Curculionidae*) 1962. IV. 24. leg. et educ. Sáringer Gyula. – KH: 1 ♀: Zalaszentő, Tátika, 1968. VI. 6. PJ – ÉB: 1 ♀: Farkasgyepű, *Melico-Fagetum*-ban hálózva, 1966. VI. 29. PJ; 1 ♀: Iharkút, 1969. V. 27-28. PJ – KB: 1 ♀: Bakonycsernye, 1972. VII. 26. VI. – Hosszú ideig a *D. nigricornis*-t és a *D. rufipes*-t két közeli fajnak tekintették, BELOKOBYLSKIJ (1989) derítette ki a szinonimát. Palearktikus faj, Magyarországon először a Kiskunsági Nemzeti Parkból közölték (PAPP 1987).

Diospilus oleraceus HALIDAY, 1833 (?= *Bracon dispar* NEES, 1812; = *D. ruficornis* SZÉPLIGETI, 1896) – BF: 1 ♂: Keszthely, Újmajor, ex larva *Ceutorhynchus pallidactylus* MARSHAM (*Col. Curculionidae*) 1958. V. 24. gazda tápnövénye: *Brassica napus* gyökérnyaki része, leg. et educ. Sáringer Gyula; 1 ♀: Révfülöp, 1925. IX. 3. SzZ; 1 ♀ + 2 ♂: Tihany, 2 ♂: 1929. IX. ZsG; 1 ♀: 1977. VII. 20. ÁL – DB: 1 ♂: Veszprém, Betekints-völgy, 1973. V. 20. PJ – ÉB: 1 ♀: Bakonybél, Somhegypuszta, 1967. VII. 20-30. RL; 1 ♂: Fenyőfő. ősfenyves, 1976. V. 13. ZL; 1 ♀: Noszlop, 1969. V. 16. MF – KB: 1 ♂: Bakonszentlászló, Vinyesándormajor, 1960. V. 17. PJ; 2 ♂: Csátka, Szentkút, 1969. VII. 11. PJ – V-VII. – Hasonlóan a *D. capito*-hoz ez a faj is Magyarországon és a Bakonyban egyaránt közönséges.

Taphaeus WESMAEL, 1835

Taphaeus hiator (THUNBERG, 1822) – BF: 1 ♀ + 1 ♂: Felsőörs, 1966. V. 30. PJ – V. – Magyarországon eddig a Nagyalföldről ismertük, ahonnan négy lelőhelyét, továbbá a budapesti Zugligetből közölték (PAPP 1998). Nem gyakori faj.

BRACHISTINAE (=Calyptinae)

Az európai Brachistinae fajokat két tribusba soroljuk: Calyptini és Triaspidini. Magyarországon a Calyptini tribusba öt, a Triaspidini tribusba pedig két génuszt sorolunk. A Bakony-hegység faunájában a *Foersteria* SZÉPLIGETI kivételével a hat génusz jelen van, ezek a következők (zárójelben a bakonyi ill. a magyarországi fajok száma): (Calyptini:) *Aliolus* SAY (1 – 3), *Allodorus* FÖRSTER (3 – 4), *Eubazus* (16 – 25), *Polydegmon* FÖRSTER (1 – 3); – (Triaspidini:) *Schizoprymnus* FÖRSTER (12 – 28), *Triaspis* (9 – 19). A bakonyi Brachistinae fajok száma összesen 42, a hazaiak száma pedig 84, azaz a Bakony-hegység faunáján a magyarországi Brachistinae fajok kereken 50 %-a él, ill. sikerült kimutatni jelenlétüket.

Aliolus SAY, 1836

Aliolus breviseta (ŠNOFLÁK, 1953) – BF: 3 ♀: Tihany, 2 ♀: 1966. VI. 20. ML; 1 ♀: déli part, Malaise-csapdával gyűjtve, 1967. VII. 3-4. ML – DB: 1 ♀: Nagyvázsony, *Festucetum sulcatae*-n hálózva, 1973. VI. 19. PJ – ÉB: 1 ♀: Bakonybél, Vörös János-séd, 1965. IX. 1. PJ – VI-VII. és IX. – Csak Csehországból és Magyarországról ismerjük, nálunk a közelmúltban mutatták ki (PAPP 1997a).

Allodorus FÖRSTER, 1862

Allodorus lepidus (HALIDAY, 1835) – BF: 1 ♀: Felsőörs, 1966. V. 30. PJ – KH: 1 ♂: Sümeg, Sarvaly, 1968. VI. 4-8. PJ – ÉB: 1 ♀: Bakonybél, Kőris-hegy, 1958. VII. 18. PJ; 1 ♀: Ugod, Somberek, Hubertlak, 1967. VI. 26-29. PJ – KB: 1 ♀: Dudar, fénycsapdával gyűjtve, 1983. VI. 27. – V-VII. – Magyarországon eddig összesen öt lelőhelyről ismertük, a Bakonyból csak Dudarról mutatták ki (PAPP 1997a).

Allodorus sudeticus (ŠNOFLÁK, 1953) – KB: 2 ♀: Várpalota, Várvölgy, 1968. VI. 27. PJ – VI. – Csak Csehországból és Magyarországról közölték előfordulását, ritka faj (PAPP 1997a). A bakonyi lelőhelye új.

Allodorus tuberculator (ZETTERSTEDT, 1838) (= *Brachistes atricornis* RATZEBURG, 1848) – ÉB: 1 ♀: Herend, Középső-Hajag, 1967. IV. 28. PJ – IV. – A tobozkárttevő tobozező fenyőbogár (*Pissodes validirostris* GYLLENHAL, (*Col. Curculionidae*)) és a fenyőilonca (*Rhyacionia buoliana* DENIS ET SCHIFFERMÜLLER, (*Lep. Tortricidae*)) parazitoidja a hazai ültetett fekete fenyvesekben. A Bakonyban is felléphet kártevőként, hiszen fekete fenyveseket többfelé telepítettek faunájunkon.

Eubazus NEES, 1811

Eubazus (Brachistes) augustinus (RUTHE, 1867) – KB: 1 ♀: Bakonycsernye, Kisgyónpuszta, fából nevelve, IX. – Ritka európai faj, Magyarországról a közelmúltban mutatták ki éppen a Bakony hegységből (PAPP 1997a).

Eubazus (Brachistes) claviventris (RUTHE, 1867) – KH: 2 ♂: Vállus, Csetény, 1969. V. 23. PJ – ÉB: 1 ♀: Bakonyszentlászló, Cuha-völgy, 1957. VI. 27. PJ; 1 ♀: Fenyőfő, 1967. VI. 20-30. RL – V-VI. – Európai elterjedésű faj, Magyarországon a Magyar-középhegység több helyén gyűjtötték (PAPP 1997a7).

Eubazus (Brachistes) fasciatus (NEES, 1816) – ÉB: 1 ♀: Fenyőfő, Szépalma, 1983. V. 1. RI – KB: 1 ♀: Csesznek, Kőárok, 1957. V. 21. BE; 1 ♀: Várpalota, Pétfürdő, *Chaerophyllum bulbosum*-ról hálózva, 1968. VI. 26. PJ – V-VI. – Négy európai országból ismerjük előfordulását, Magyarországhoz legközelebb Németországból jelentették; hazánkban nemrég mutatták ki (PAPP 1997a).

Eubazus (Eubazus) flavipes (HALIDAY, 1835) – ÉB: 1 ♀: Bakonybél, Szömörkés, 1968. VII. 5. PJ – KB: 1 ♀ + 1 ♂: Dudar, fénycsapda; 1 ♀: Olaszfalu, Alsópere, *Quercetum petraeae-cerris*-ben hálózva, 1964. VIII. 26-28. PJ – VI-VII. – Magyarországon gyakori faj, a Bakonyban bizonyára még számos helyen fogják gyűjteni.

Eubazus (Brachistes) fuscipalpis (WESMAEL, 1835) – BF: 1 ♀: Keszthely, 1979. VIII. PJ; 1 ♂: Tihany, 1929. VIII. 31. ZsG; 1 ♂: Tihany, Hármashegy, 1983. IV. 17. RI; 1 ♀: Veszprém, Alsó-erdő, 1967. V. 1. PJ – KH: 1 ♀: Vállus, Büdöskút, Fekete-hegy, 1964. V. 26. PJ – ÉB: 1 ♀: Gyulafirátót, Büdöskút, 1968. IV. 26. PJ; 1 ♂: Herend, Középső-Hajag, 1967. IV. 28. PJ; 1 ♀: Vinyesándormajor, 1960. V. 17. PJ – KB: 1 ♀: Csesznek, Kőárok, 1957. V. 21. PJ; 1 ♀: Olaszfalu, Tobán-hegy, 1968. IV. 25. PJ – IV-V. és VIII. – Magyarország egyik leggyakoribb *Eubazus* faja, a Bakonyban is gyakori.

Eubazus (Brachistes) gallicus (REINHARD, 1867) – BF: 1 ♀: Keszthely, HG – Öt európai országban tudunk szórványos előfordulásáról, Magyarországhoz legközelebb Németországból ismerjük. Hazánkban először SZÉPLIGETI (1899) közölte Pilismarótról.

Eubazus (Brachistes) nigriceoxis (WESMAEL, 1835) – BF: 1 ♂: Felsőörs, 1966. V. 30. PJ; 1 ♂: Veszprém, Alsó-erdő, 1967. V. 1. PJ – ÉB: 1 ♂: Bakonybél, Hideghegyi-dűlő, 1961. VI. 13. PJ; 1 ♀: Bakonybél, Kék-hegy, 1985. X. 27. PA; 1 ♀: Gyulafirátót, Büdöskút, 1968. IV. 26. PJ; 2 ♂: Hárskút, 1966. VI. 8. PJ; 1 ♀: Hárskút, Esztergáli-völgy, *Querceto-Carpinetum*-ban hálózva, 1959. IV. 30. PJ; 1 ♀: Némethánya, Jáger-völgy, 1967. V. 29. PJ; 4 ♀: Zirc, Bocskor-hegy, *Querceto-Carpinetum*-ban hálózva, 1960. V. 16. PJ – IV-VI. – Európában és így Magyarországon is egyik leggyakoribb *Eubazus* faj.

Eubazus (Brachistes) pallipes NEES, 1812 – BF: 1 ♂: Felsőörs, 1966. V. 30. PJ; 1 ♂: Somlóvásárhely, Somló, 1899. V. SzGy – Kisalföld: 19 ♀ + 5 ♂: Pápa, SzGy – Hasonlóan az *E. nigriceoxis*-hoz gyakori faj. A Bakonyban bizonyára szintén gyakori, csak még nem gyűjtötték kellő számú helyen.

Eubazus (Brachistes) parvulus (RUTHE, 1867) – BF: 2 ♀: Keszthely, 1979. VII. 6. PJ; 1 ♀: Mindszentkál, Öreg-hegy, 1994. VI. 3-6. RI; 2 ♀: Tapolca, Szent György-hegy, 1967. VI. 21. PJ; 4 ♀ + 1 ♂: Tihany, 1 ♀ + 1 ♂: 1929. IX. ZsG; 1 ♀: 1960. V. 31. ML; 2 ♀: 1977. VI. 22. ÁL; 1 ♀: Tihany, Hármashegy, 1984. V. 3. RI; 1 ♀: Veszprém, Alsó-erdő, 1967. V. 1. PJ – KH: 1 ♀: Nyírád, Felső-Nyírádi-erdő, 1968. VI. 5. PJ; 1 ♀: Sümeg, Sarvaly, 1968. VI. 4-8. PJ – DB: 1 ♀: Gyulafirátót, legelő, 1973. VI. 10. PJ; 1 ♀: Herend, Somod, 1968. VI. 20. PJ; 1 ♀: Sáska, Agártető, 1967. VI. 14. PJ – ÉB: 3 ♀: Hárskút, Max-völgy, 1993. VII. 8. PJ – KB: 2 ♀: Várpalota, Pétfürdő, *Chaerophyllum bulbosum*-ról hálózva, 1968. VI. 26. PJ – V-VII. és IX., júniusban gyűjtötték legtöbbször. – Európa-szerte és így Magyarországon is gyakori faj (hazai lelőhelyeinek a száma 41, PAPP 1997a). A Bakony hegység leggyakoribb *Eubazus* faja.

Eubazus (Brachistes) ruficeoxis (WESMAEL, 1835) – KH: 1 ♀: Sümeg, Mogyorósdomb, 1963. VI. 3. PJ – ÉB: 1 ♀: Bakonybél, Gerence-völgy, 1960. V. 19. MF – V-VI. – Magyarországi lelőhelyeinek a száma 11 (PAPP 1997a), azaz hazánkban is gyakori faj; a Bakonyban is feltehetően jóval elterjedtebb.

Eubazus (Brachistes) semicastaneus (MARSHALL, 1893) – BF: 2 ♂: Felsőörs, 1966. V. 30. PJ; 1 ♀: Veszprém, Alsó-erdő, 1967. V. 1. PJ – DB: 1 ♂: Sáska, Agártető, 1967. V. 11. PJ – Hosszú ideig csak Angliából és Ausztriából ismertük előfordulásait. Újabb került elő Magyarországról (Nagyvisnyó) és Romániából (Erdély: Meszes-hegység) egy-egy hím példánya.

Eubazus (Brachistes) sochiensis TOBIAS, 1976 – KH: 1 ♀: Uzsa, csarabos, 1970. VIII. 17. PJ – VIII. – Az oroszországi Szocsiból írták le; Magyarországon legújabban mutatták ki összesen három lelőhelyen gyűjtött három nőstény példány alapján (PAPP 1997a).

Eubazus (Brachistes) subvagus TOBIAS, 1986 – BF: 1 ♂: Badacsony, 1990. V. 25. PJ – V. – Az ukrainai Krím-félszigetről írták le, majd Magyarország (két lelőhellyel) lett második ismert előfordulása (PAPP 1997a).

Eubazus (Brachistes) tibialis (HALIDAY, 1835) – KH: 1 ♂: Cserszegtomaj, Kőhát, 1990. V. 17. PJ – ÉB: 1 ♂: Zirc, Arborétum, 1973. VI. 20. PJ – Európa-szerte gyakori ill. közönséges faj, Magyarországon is sok helyen gyűjtötték.

Eubazus (Brachistes) vagus (RUTHE, 1867) (?=*Calypus caudatus* NIEZABITOWSKI, 1910) – KB: 1 ♂: Olaszfalu, Malom-völgy, 1975. V. 20. PJ – Magyarországon csak a közelmúltban vált ismertté a Bükki Nemzeti Parkból, majd további három lelőhelyét közölték (PAPP 1996a, 1997a).

Polydegmon FÖRSTER, 1862

Polydegmon sinuatus FÖRSTER, 1862 nec SZÉPLIGETI, 1896 (= *Pambolus pillichi* ZILAHÍ-KISS, 1915) – BF: 24 ♀: Köveskál, Kornyi-tó, 1993. V. 25. PJ; 5 ♀ + 3 ♂: Tapolca, Szent György-hegy, 1990. V. 16. PJ – KH: 1 ♀: Cserszegtomaj, Kőhát, 1990. V. 17. PJ; 1 ♂: Vállus, Csetény, 1969. V. 23. PJ – DB: 1 ♀: Gyulafirátót, legelő, 1973. VI. 20. PJ – ÉB: 1 ♀: Hárskút, Esztergáli-völgy, 1966. VI. 7. PJ – KB: 2 ♀: Isztimér, 1960. VI. 3. PJ – V-VI., túlnyomóan májusban gyűjtötték. – A Palearktikum sztyep ill. erdős-sztyep övezetének jellegzetes brakonida faja. Magyarországon is gyakori faj.

Schizoprymnus FÖRSTER, 1862

Schizoprymnus acataphractus (ŠNOFLÁK, 1953) – BF: 1 ♂: Tapolca, Szent György-hegy, 1990. V. 16. PJ – V. – Csehországból (Morávia) írták le, azóta csak Magyarországról került elő. Nálunk először a Hortobágy Nemzeti Parkból mutatták ki (PAPP 1983). Ritka faj.

Schizoprymnus ambiguus (NEES, 1816) – BF: 1 ♀: Várpalota, Pétfürdő, *Chaerophyllum bulbosum*-ról hálózva, 1968. VI. 26. PJ; 1 ♀ + 1 ♂: Keszthely, Újmajor, 1961. VI. 20. ex larva *Neoglocianus maculaalba* HERBST (*Col. Curculionidae*) 1961. VII. 5. (új gazda), gazda tápnövénye: *Papaver somniferum* LINNÉ, leg. et educ. Sáringer Gyula. – KH: 22 ♀ + 10 ♂: Hévíz, 1961. VI. 27. ex larva *Neoglocianus maculaalba* HERBST (*Col. Curculionidae*) 1961. VIII. 5. (10 ♂) és 1961. VIII. 9. (22 ♀), gazda tápnövénye: *Papaver somniferum* LINNÉ, leg. et educ. Sáringer Gyula. – ÉB: 1 ♂: Hárskút, 1993. VII. 8. PJ – VI-VIII. – A nyugati Palearktikumban általánosan elterjedt faj. Magyarországról először SZÉPLIGETI (1898a) jelentette lelőhelyeit. Egyik leggyakoribb *Schizoprymnus* fajunk.

Schizoprymnus azerbaijdzhanus (ABDINBEKOVA, 1967) – ÉB: 6 ♀: Hárskút, 1993. VII. 8. PJ – VII. – Csak Azerbajdzsánból (innen írták le), Bulgáriából és Magyarországról ismerjük. A *Sch. obscurus*-hoz nagyon hasonlít (PAPP 1998).

Schizoprymnus brevicornis (HERRICH-SCHAEFFER, 1838) (= *Sigalphus sculpturatus* SZÉPLIGETI, 1898) – BF: 1 ♀ + 1 ♂: Veszprém, Szabadságpuszt, 1972. VII. 16. PJ – VII. –

Európában a következő országokból ismerjük: Spanyolország, Németország, Csehország és Magyarország. Hazai lelőhelyeinek a száma hat. Ritka faj (PAPP 1998).

Schizoprymnus crassiceps (THOMSON, 1892) – BF: 1 ♀: Várpalota, Pétfürdő, *Chaerophyllum bulbosum*-ról hálózva, 1968. VI. 26. PJ – Bár nyugat-palearktikus elterjedésű mégis ritka faj. Hazánkban összesen három lelőhelyét közölték (PAPP 1998).

Schizoprymnus edentulus (SZÉPLIGETI, 1901) (?=*Triaspis emarginatus* ŠNOFLÁK, 1953) – DB: 1 ♀: Úrkút, 1967. VIII. 10-11. PJ – VIII. – Nagyon valószínű, hogy a *T. emarginatus* a Szépligeti-féle *Sch. edentulus* fiatalabb szinonimja (jun. syn.); ha ez bebizonyosodik (típusvizsgálat nyomán), akkor a fajt három országból ismerjük: Magyarország, Csehország és a volt Szovjetunió (TOBIAS 1986). Hazánkban összesen öt lelőhelyről közölték (PAPP 1998).

Schizoprymnus obscurus (NEES, 1816) – BF: 2 ♂: Balatonudvari, 1976. V. 9. PA; 3 ♂: Keszthely, 1 ♂: 1981. VIII. 9. FL és 1983. VIII. 16. leg. ?; 1 ♀: Köveskál. Kornyi-tó, 1993. V. 25. PJ; 1 ♀: Monoszló, Tarlóra-hegy, 1969. VII. 9. PJ; 1 ♀: Tapolca, Szent György-hegy, 1990. V. 16. PJ; 2 ♂: Tihany, 1 ♂: 1934. IV. 6. MF és 1 ♂: 1957. V. 7. MF; 1 ♂: Tihany, Hármashegy, 1983. IV. 17. RI; 1 ♀ + 1 ♂: Várpalota, Pétfürdő, *Chaerophyllum bulbosum*-ról, 1968. VI. 28. PJ – ÉB: 1 ♂: Bakonybél, Szömörkés, 1968. VII. 6. PJ; 3 ♂: Bakonyszentlászló, Vinyesándormajor, 1958. V. 8. PJ; 1 ♀: Hárskút, Max-völgy, 1993. VII. 8. PJ – KB: 1 ♂: Olaszfalu, Tobán-hegy, 1968. IV. 25. PJ – IV-VIII. – Magyarország és egyúttal a Bakony-hegységnek is egyik leggyakoribb *Schizoprymnus* faja.

Schizoprymnus opacus (THOMSON, 1892) – 1 ♂: Balatonudvari, 1976. V. 9. PA; 1 ♀: Felsőörs, 1966. V. 30. PJ; 1 ♀: Tihany, déli part, 1968. V. 9. SB; 1 ♀: Tihany, Hármashegy, 1984. V. 3. RI; 2 ♀ + 1 ♂: Várpalota, Pétfürdő, *Chaerophyllum bulbosum*-ról hálózva, 1965. VI. 25. PJ; 1 ♀: Vászoly, Nagyvár-hegy, 1985. V. 25. PJ – KH: 1 ♀: Vállus, Csetény, 1969. V. 23. PJ – ÉB: 1 ♂: Bakonybél, Tevelvár, 1961. VI. 14. PJ – KB: 1 ♀: Tés, Öreg Futóné, 1966. VII. 12. PJ – V-VI. – Hasonlóan a *Sch. obscurus*-hoz nagyon gyakori, sőt közönséges faj.

Schizoprymnus pallidipennis (HERRICH-SCHAEFFER, 1838) – BF: 1 ♂: Keszthely, 1909. VII.; 1 ♀: Tihany, Akasztó-domb, 1958. VI. 7. BE – VI-VII. – Nyugat-palearktikus faj. Magyarországon az elmúlt két évtizedben egyre gyakrabban gyűjtötték (PAPP 1998).

Schizoprymnus parvus (THOMSON, 1892) – BF: 1 ♀: Keszthely, 1977. VII. 27. PJ; 3 ♀: Tihany, 1 ♀: 1977. VI. 23. ÁL és 2 ♀: 1977. VI. 22. SK et VA; 1 ♀: Tihany, Külső-tó, 1978. VI. 18. TS – DB: 1 ♀: Szentgál, Somod, 1975. V. 22. PJ – KB: 2 ♀ + 1 ♂: Olaszfalu, Tobán-hegy, 1968. IV. 25. PJ – IV-VII. – Hazánkban mind sík- mind domb- és hegyvidékeinken egyaránt él, gyakori ill. közönséges (PAPP 1998).

Schizoprymnus pullatus (DAHLBOM, 1833) (= *Sigalphus globosus* SZÉPLIGETI, 1898; = *Sigalphus rufipes* HERRICH-SCHAEFFER, 1838) – BF: 1 ♀: Tihany, Külső-tó, 1983. V. 26. RI; 1 ♀: Várpalota, Pétfürdő, *Chaerophyllum bulbosum*-ról hálózva, 1968. VI. 26. PJ – ÉB: 2 ♀: Hárskút, 1993. VII. 8. PJ – V-VI. – A *Sch. globosus* (SZÉPLIGETI 1898b) és *Sch. rufipes* neveket a közelmúltban szinonimizáltam (PAPP 1997b). Bár palearktikus elterjedésű, de sehol, így Magyarországon sem gyakori (PAPP 1998).

Schizoprymnus tantalus PAPP, 1981 (?=*Sch. moldavicus* TOBIAS, 1986) – BF: 1 ♀ (paratípus): Tihany, 1977. VI. 23. ÁL – KH: 1 ♂: Sümeg, Sarvaly, 1968. VI. 4-8. PJ – DB: 1 ♀ + 2 ♂: Herend, Somod, 1968. VI. 20. PJ – ÉB: 1 ♂: Bakonybél, Vörös János séd, 1965. IX. 1. PJ – KB: 1 ♂: Isztimér, Barok-völgy, 1965. VII. 13. PJ – VI-VII. és IX. – A fajt Magyarországról, Görögországból és Törökországból írtam le, várhatóan további országokban is meg fogják találni. Leírás alapján a *Sch. moldavicus* név a *Sch. tantalus* jun. syn.-jának tűnik. A *Sch. opacus*-hoz nagyon hasonlít.

Triaspis HALIDAY, 1835

Triaspis aciculatus (RATZEBURG, 1848) – BF: 1 ♂: Csopak, Péter-hegy, *Lepidium draba*-ról hálózva, 1960. V. 11. PJ; 10 ♀: Keszthely, Újmajor, 1962. III. 30. ex *Ceutorhynchus pleurostigma* MARSHAM (*Col. Curculionidae*), 1962. V. 12. leg. et educ. Sáringer Gyula; 2 ♀: Várpalota, Tábormező, 1969. VI. 27. PJ – KB: 1 ♀: Öskü, Sötéthorog-völgy, 1969. VI. 27. PJ; 1 ♂: Tés, 1963. V. 13-16. EJ – III. és V-VI. – Európában nyolc országból jelentették előfordulását, Magyarországhoz legközelebb Szlovákiából. Hazánkban ugyancsak nyolc lelőhelyét közölték (PAPP 1998).

Triaspis floricola (WESMAEL, 1835) – BF: 1 ♀: Balatonalmádi, Csacsi-rét, 1972. VII. 16. PJ; 1 ♀: Gyenesdiás, IX. 7. GyJ; 1 ♂: Révfülöp, 1925. IX. 3. SzZ; 1 ♀: Tihany, Külső-tó, 1983. VI. 20. RI; 1 ♀: Veszprém, Szabadság-pusztá, 1972. VII. 16. PJ – KH: 2 ♀ + 2 ♂: Keszthely, 2 ♀: 1977. VII. 27. PJ, 1 ♂: 1980. VII. 18. VT, 1 ♂: 1981. VIII. 9. FL – KB: 1 ♀: Isztimér, 1979. VIII. 26. PA – VI-IX. – A nyugati Palearktikumban gyakori, sőt közönséges faj. Magyarországi lelőhelyeinek a többsége a Nagyalföldre és a Dunántúli-középhegységre esik (PAPP 1998).

Triaspis glaberrimus ŠNOFLÁK, 1953 – ÉB: 1 ♀: Németbánya, Jáger-völgy, 1963. VIII. 22-25. PJ – VIII. – A fajt a közelmúltban mutattuk ki Magyarországról, éspedig a Bakony-hegységi Németbányáról és a Mátra-hegységi Parádról (PAPP 1998). Csehországból (Morávia) írták le, az európai Oroszországból jelentették (TOBIAS 1986).

Triaspis metacarpalis TOBIAS, 1986 – BF: 1 ♀: Tihany, 1929. VII. 23. ZsG – VII. – Moldáviából írták le, legújabban került elő Svájból (PAPP & RÉZBÁNYAI-RESER 1996) és Magyarországról (PAPP 1998). Ritka faj.

Triaspis obscurellus (NEES, 1816) – BF: 3 ♀: Keszthely, 1 ♀: 1977. VIII. 28. VT és 2 ♀: 1981. VIII. 9. FL; 1 ♀: Köveskál, Kornyi-tó, 1989. IV. 22. RI; 1 ♀: Révfülöp, 1925. IX. 3. SzZ; 2 ♀: Tihany, 1 ♀: 1929. IX. 15. CsE és 1 ♀: 1983. V. 26. RI; 1 ♀: Tihany, déli part, Malaise-csapdával gyűjtve, 1967. VII. 3-4. ML; 1 ♀: Várpalota, Tábormező, 1969. VI. 27. PJ; 1 ♀: Veszprém, Kálvária, 1973. VI. 18. PJ – KH: 1 ♂: Vállus, 1969. V. 20. PJ; 2 ♂: Várvölgy, Nagy-Láz-tető, 1969. V. 21. PJ – DB: 2 ♂: Gyulafirátót, Miklád, 1967. VIII. 16. PJ; 2 ♀ + 5 ♂: Herend, Somod, 1968. VI. 20. PJ; 1 ♀: Nagyvázsöny, 1973. VI. 19. PJ; 1 ♀: Városlőd, 1972. VII. 13-14. PJ – ÉB: 1 ♀: Gyulafirátót, Kispapod, 1967. VIII. 17. PJ; 1 ♀: Németbánya, Jáger-völgy, 1967. V. 29 - VI. 2. PJ; 1 ♀: Zirc, 1980. VIII. 11. BeL – KB: 1 ♀: Ácsteszer, Homokházi erdő, sásosban hálózva, 1961. VII. 28. PJ; 1 ♀: Bakonyszombathely, Feketevízpuszta, 1968. VIII. 5. PJ; 1 ♀ + 1 ♂: Balinka, Ubaldpuszta, 1968. VIII. 6. PJ; 4 ♀: Isztimér, gazda tápnövénye *Genista tinctoria*, 1979. VIII. 26. PA; 1 ♀: Nagyveleg, 1968. VIII. 5. PJ – IV-IX. – Magyarország leggyakoribb, sőt sokfelé közönséges *Triaspis* fajja.

Triaspis pallipes (NEES, 1816) (= *T. pallipes* auct., = *Sigalphus similis* SZÉPLIGETI, 1901) – KH: 1 ♀: Várvölgy, Nagy-Láz-tető, 1969. V. 21. PJ – V. – Hasonlóan a *T. obscurellus*-hoz ez a faj is nagyon gyakori, sőt közönséges Magyarországon. A Bakonyban is várhatóan még sokfelé fogják gyűjteni. A *T. obscurellus*-tól nem könnyű elkülöníteni.

Triaspis semilissus ŠNOFLÁK, 1953 – ÉB: 1 ♀: Iharkút, Tisztavíz, 1966. VI. 28. PJ – VI. – Több, mint négy évtizeddel ezelőtti leírása óta csak a közelmúltban került elő Magyarországról, Iharkút az egyetlen ismert hazai lelőhelye (PAPP 1998).

Triaspis thomsoni FAHRINGER, 1934 (= *Sigalphus striatulus* THOMSON, 1874 nec Nees, 1816; = *Triaspis conjungens* ŠNOFLÁK, 1953) – BF: 1 ♂: Felsőörs, 1966. V. 30. PJ – V. – Európában szórványos ill. gyakori előfordulását faj. Magyarországon eddig összesen öt lelőhelyéről tudunk (PAPP 1998).

Triaspis thoracicus (CURTIS, 1860) – BF: 2 ♂: Gyenesdiás, GyJ – Európában és Magyarországon is gyakori faj; meglepő, hogy a Bakony-hegységben csak egyetlen helyen gyűjtötték, bizonyára még sokfelé fogják gyűjteni faunátájunkon. A veteményes zöldborsó zsizsik kártevőinek (*Bruchus* és *Bruchidius* fajok) egyik gyakorlati szempontból is potenciális parazitoidja (PAPP 1994b).

CHELONINAE

A gyilkosfürkészek (*Braconidae*) családján belül a *Cheloninae* fajokat egységesen jellemzi az, hogy potrohuk erősen kitinizálódott. Az erős kitinizálódás a *Phanerotoma* és a *Phanerotomella* fajokon úgy mutatkozik meg, hogy a potroh első három hátlemeze (tergitje) két varrat által még elkülönül egymástól (a többi szelvény pedig az első három alá tolódott); az *Ascogaster*, a *Chelonus* és a *Microchelonus* fajokon pedig az első három hátlemez összeforrt (azaz a varratok vagy közel teljesen vagy teljesen eltűntek) és ezáltal a potroh zsákszerűvé formálódott (ezért neveztem el az alcsaládot zsákpotrohú gyilkosfürkészeknek a Móczár-féle Állathatározó 1969. évi 2. kiadásában).

A hazai *Cheloninae* fajok száma összesen 120 (PAPP 1996b), a Bakony-hegységben is élő fajok száma pedig ennek éppen a fele, azaz 60. Mindkét fajszám a jövőbeni kutatások nyomán várhatóan tetemesen növekedni fog. A 60 faj öt génusz közt a következőképp oszlik meg (zárójelben a magyarországi fajok száma):

<i>Ascogaster</i>	16	(21)
<i>Chelonus</i>	23	(37)
<i>Microchelonus</i>	14	(49)
<i>Phanerotoma</i>	6	(11)
<i>Phanerotomella</i>	1	(1)
Összesen:	60	(120)

Ascogaster WESMAEL, 1835

HUDDLESTON 1984-ben revideálta a palearktikus *Ascogaster* fajokat, a kerekén 30 faj közül 4 bizonyult újnak a tudomány számára. Két évvel később TOBIAS (1986) tekintette át a volt Szovjetunió európai területének *Ascogaster* fajait messzemenően figyelembe véve Huddleston monográfiáját; öt új fajával 35-re növelte a palearktikus *Ascogaster* fajok számát. A 35 faj közül 21 került elő Magyarország ill. 16 a Bakony-hegység faunájában (a hazai fajok 76 %-a).

Ascogaster dominator (DAHLBOM, 1833) – BF: 1 ♀: Tihany, 1971. VII. 5. ML – ÉB: 1 ♀ + 1 ♂: Németbánya, Jáger-völgy, 1 ♂: 1963. VIII. 22. PJ, 1 ♀: 1973. VII. 17. Malaise-csapdával 11-14 óra folyamán gyűjtve, PJ; 1 ♂: Ugod, Somberek, Hubertlak, 1967. VI. 26-29. PJ – VI-VIII. – A Magyar-középhegységben (állatföldrajzilag a Móczár-féle Pilisicumban: II/1 és Matricumban: II/2) elég gyakori, máshol szórványosan gyűjtötték. A Pilisicumban a Bakonyon kívül csak a Pilis-hegységben ismerjük két lelőhelyét.

Ascogaster albitarsus REINHARD, 1867 – KB: 15 ♂: Eplény, Tóbán-hegy, 1962. VII. 11. PJ; 1 ♂: Isztimér, száraz gypen hálózva, 1960. VI. 3. PJ; 1 ♂: Olaszfalu, Alsópere, *Quercetum petraeae-cerris*-ben hálózva, 1964. VIII. 26-28. PJ – VI-VIII., túlnyomóan júliusban gyűjtötték. – Hazánk faunájából a közelmúltban összesen 17 lelőhelyről mutatták ki. A 17 lelőhely közül 13 az Aggteleki Nemzeti Parkba esik (PAPP 1996b: 132).

Ascogaster annularis (NEES, 1816) – BF: 2 ♀ + 1 ♂: Tihany, Csúcs-hegy, 1 ♀ + 1 ♂: 1967. VI. 22. ML, 1 ♀: 1967. VII. 5. ML; 1 ♀: Várpalota, Pétfürdő, *Chaerophyllum bulbo-*

sum-ról hálózva, 1968. VI. 26. PJ – VI-VII. – Skandinávia kivételével Európában gyakori, sőt közönséges faj. Hazánkban 17 lelőhelyét jegyezték fel (PAPP 1996b: 133).

Ascogaster armata WESMAEL, 1835 – BF: 1 ♀: Keszthely, 1982. VIII. 4. VA – ÉB: 1 ♂ (det. Huddleston): Németbánya, Jáger-völgy, Malaise-csapdával 11-14 óra folyamán gyűjtve, 1973. VII. 17. PJ – VIII. – Nyolc európai országból közölték, Magyarországon nem gyakori faj.

Ascogaster bidentula WESMAEL, 1835 – KB: 1 ♀: Várpalota, Vár-völgy, *Querceto-Carpinetum*-ban hálózva, 1968. VI. 27. PJ – VI. – Magyarországon elég szórványos előfordulása, a Bakonyhoz legközelebb Szárról (Vértes-hegység) közölték (PAPP 1996b: 133).

Ascogaster brevicornis WESMAEL, 1835 – ÉB: 2 ♀ + 1 ♂: Bakonybél, Gerence-völgy, 1959. VIII. 1. MF; 1 ♀: Porva, Cuha-völgy, 1959. VII. 29. MF; 2 ♀ + 3 ♂: Zirc, Arborétum, 1975. VII. 17. BK – KB: 1 ♀: Bodajk, Gaja-szurdok, 1962. VIII. 7. PJ – VII-VIII. – A 12 ismert hazai lelőhelye közül nyolc domb- és hegyvidékeinkre esik. A Bakonyból eddig csak Porváról ismertük (PAPP 1996b: 133).

Ascogaster canifrons WESMAEL, 1835 – BF: 6 ♂: Várpalota, Vár-völgy, *Querceto-Carpinetum*-ban hálózva, 1968. VI. 27. PJ – KH: 1 ♀: Sümeg, Sarvaly, 1968. VI. 4-8. PJ – ÉB: 1 ♀: Németbánya, Jáger-völgy, 1973. VII. 17. PJ – KB: 3 ♀: Csetény, 1961. VII. 4. PJ – VI-VII. – Valószínűleg palearktikus, mégsem gyakori faj. A hazai 6 lelőhelye közül 4 a Bakonyban van.

Ascogaster caucasica KOKUJEV, 1895 (= *A. rostratus* SZÉPLIGETI, 1896) – BF: 3 ♂: Tihany, 1934. V. 7. MF; 2 ♀ + 1 ♂: Köveskál, Kornyi-tó, 1993. V. 25. PJ – V. – Magyarországon éppen a Pilisicum állatföldrajzi járásban – melynek része a Bakony-hegység, mint állatföldrajzi faunátáj – a leggyakoribb, máshol szórványos.

Ascogaster consobrina CURTIS, 1837 – KH: 1 ♀: Vár-völgy, Nagy-Láz-tető, 1969. V. 21. PJ – DB: 1 ♂: Padragkút, Nyíri-tó, *Querceto-Potentilletum albae*-ban hálózva, 1963. V. 15. PJ – ÉB: 1 ♂: Németbánya, Jáger-völgy, 1963. VIII. 25. PJ; 1 ♀ + 1 ♂: Pénzesgyőr, 1974. V. 21. KÁ – KB: 3 ♂: Tés, 1963. V. 13-16. PJ – V. és VIII., májusban gyűjtötték többször. – Hazánkban a Büki Nemzeti Parkban gyakori, máshol kevésbé gyakori. Eddig nyolc európai országból ismerjük.

Ascogaster dentifer TOBIAS, 1976 – KB: 3 ♀: Eplény, Tobán-hegy, 1962. VII. 11. PJ – VII. – Bár csak közel három évtizeddel ezelőtt írták le, mint új fajt, mégis bebizonyosodott, hogy Európa-szerte gyakori. Magyarországról először HUDDLESTON (1984: 359) mutatta ki.

Ascogaster dispar FAHRINGER, 1934 (= *A. kozlovi* TOBIAS, 1972, = *A. spinifer* TOBIAS, 1964) – BF: 1 ♀: Tihany, Csúcs-hegy, 1958. VI. 6. BE – DB: 1 ♂: Nagyvázsöny, 1960. V. 26. PJ – V-VI. – Hazánkban az utóbbi 3-4 évtizedben egyre gyakrabban, ezt megelőzően ritkábban gyűjtötték. Először HUDDLESTON (1984: 375) mutatta ki Magyarországról.

Ascogaster klugii (NEES, 1816) (= *A. neesi* REINHARD, 1867) – DB: 1 ♂: Úrkút, 1967. VIII. 10-11. PJ – ÉB: 1 ♂: Gyulafirátót, Kispapod, 1967. VIII. 17. PJ – KB: 1 ♀ + 1 ♂: Bodajk, Gaja-szurdok, 1962. VIII. 7. PJ – VIII. – Európa-szerte elterjedt, hazánkban is gyakori faj.

Ascogaster quadridentata WESMAEL, 1835 – BF: 4 ♀ + 1 ♂: Csopak, ex *Cydia funebrana* TREITSCHKE (Lep., Tortricidae), 1968. VII. 3-12. leg. Tiszáné; 1 ♂: Kapolcs, Eger-víz, 1962. VI. 15. PJ; 2 ♀: Keszthely, ex *Cydia funebrana* TREITSCHKE (Lep. Tortricidae), 1 ♀: 1965. VIII. 30. és 1 ♀: 1965. XI. 11. leg. et educ. Sáringer Gyula; 2 ♂: Tihany, Csúcs-hegy, 1 ♂: 1967. VI. 22. ML, 2 ♂: 1983. V. 26. RI – KH: 1 ♀ + 1 ♂: Czerszegtomaj, Kőhát, 1990. V. 17. PJ – DB: 1 ♂: Herend, Somod, 1968. VI. 20. PJ – ÉB: 3 ♀: Bakonybél, Gerence-völgy, 1959. VIII. 1. MF; 1 ♂: Bakonybél, Szömörkés, 1968. VII. 5. PJ; 1 ♂: Hárskút, 1966. VI. 8. PJ; 1 ♀: Porva, Cuha-völgy, 1959. VII. 29. MF; 1 ♀: Zirc, *Fagetum* széle, 1958. VII. 31. JT – V.

VIII. – Gyakori, sőt közönséges faj. Hazánkban a biológiai védekezés keretében az egyik legkecsegtetőbb gyilkosfürkész faj (PAPP 1994b).

Ascogaster rufipes (LATREILLE, 1809) – DB: 1 ♀: Öcs, Nagy-tó, 1971. V. 27. TS. – ÉB: 4 ♀ + 9 ♂: Gyulafirátót, Kispapod, 1967. VIII. 17. PJ – V. és VII. – Európában gyakori, Magyarországon mégis inkább szórványos elterjedésű faj. Nálunk csak hat lelőhelyről került elő eddig (PAPP 1996b).

Ascogaster varipes WESMAEL, 1835 – BF: 2 ♀: Felsőörs, 1966. V. 30. PJ; 2 ♂: Keszthely, 1980. VIII. 12. PJ; 1 ♀: Tihany, Akasztódomb, 1958. VI. 7. BE; 1 ♀: Tihany, Csúcs-hegy, 1969. V. 29. ML; 3 ♀ + 2 ♂: Tihany, Külső-tó, rét, 1958. VI. 4. SB – KH: 1 ♂: Sümeg, Sarvaly, 1968. V. 4-8. PJ; 1 ♀: Uzsa, *Querceto-Potentilletum albae*-ban hálózva 1963. VI. 4. és csarabosban hálózva 1970. VIII. 17. PJ; – DB: 1 ♂: Márkó, Menyeka, 1959. V. 29. PJ; 1 ♂: Szentgál, Üsti-hegy, 1962. VIII. 23. PJ – ÉB: 1 ♂: Csehbánya, Középső-Hajag, 1975. V. 21. PJ; 2 ♀ + 1 ♂: Ugod, Somberek, Hubertlak, 1967. VI. 26-29. PJ – KB: 1 ♀: Csetény, 1961 VII. 4. PJ; 1 ♀ + 2 ♂: Várpalota, Várvölgy, *Querceto-Carpinetum*-ban hálózva, 1968. VI. 27. PJ – V-VIII. – Hasonlóan az *A. quadridentata*-hoz az *A. varipes* is közönséges faj egész Európában. Nálunk is nagyon gyakori.

Chelonus JURINE, 1801

Az európai *Chelonus* fajokról eddig nem készült kritikai revízió, a használatos *Chelonus*-kulcsok (TELENGA, 1941), TOBIAS (1986) pedig nem ölelik fel valamennyi leírt taxont. A *Chelonus*-fajok európai (nyugat-palearktikus) revíziója nagyon időszerű! Ezt elősegítendő jómagam revideáltam a Wesmael-féle (PAPP 1995), a Dahlbom-féle (PAPP 1997b), a Thomson-féle (PAPP 1997c) és a Szépligeti-féle (PAPP 2003, 2004) *Chelonus* fajokat. – Előzetes összegzés nyomán 80-90 körül valószínűsíthetjük az európai *Chelonus* fajok számát. A magyar faunában eddig összesen 37 fajt sikerült kimutatni, közülük 24 került elő a Bakony-hegységből, ami a hazai fajok 64 %-a.

Chelonus annulatus (NEES, 1816) – DB: 3 ♀ + 1 ♂: Veszprém, Szabadság-puszta, 1972. VII. 16. PJ – KB: 6 ♀: Bodajk, 1963. VI. 13-14. PJ; 3 ♀: Sárszentmihály, 2 ♀: 1923. V. 27. BL és 1 ♀: 1923. VI. 15. CSE – V-VII. – Magyarországon az Eupannonicumban (I/1 Nagyalföld) gyakori, máshol szórványos előfordulású.

Chelonus annulipes WESMAEL, 1835 – ÉB: 1 ♀: Herend, Somod, 1968. VI. 20. PJ – VI. – Holarktikus faj, Magyarországon meglehetősen szórványos előfordulású. A Dunántúli-középhegységben (az állatföldrajzi Pilisicumban) – Herenden kívül – csak Csákváron gyűjtötték.

Chelonus asiaticus TELENGA, 1941 – BF: 1 ♂: Tihany, Óvár, 1973. V. 23. SÁ – ÉB: 1 ♂: Hárskút, Kelemen-rét, 1998. VI. 27. PJ – V-VI. – Oroszországban, Kazahsztánban és Mongóliában került elő számos lelőhelyről; nyugati elterjedési határába beleesik Magyarország és Szlovákia, hazánkban a közelmúltban mutatták ki (PAPP 1996b).

Chelonus breviventris THOMSON, 1874 – BF: 1 ♂: Balatonakaratya, 1962. IV. 26. PJ; 1 ♂: Balatonfüred, Nagymező, 1975. VIII. 3. TS; 3 ♀ + 4 ♂: Veszprém, Jutas, 1962. IV. 29. Csellényi – ÉB: 1 ♂: Herend, Aranyos, 1962. V. 7. PJ; 2 ♀: Ugod, Szár-hegy, 1975. VIII. 14. TS – KB: 1 ♂: Bakonyszombathely, Feketevízpuszta, 1968. VIII. 5. PJ; 1 ♂: Csesznek, 1973. VII. 17. KÁ – IV-V. és VII-VIII. – Eddigi faunisztikai adatai alapján nyugat-palearktikus elterjedésűnek tűnik. Magyarországon a Pilisicumban (II/1) számos helyen, más állatföldrajzi járásban kevés helyen gyűjtötték (PAPP 1996b).

Chelonus canescens WESMAEL, 1835 – ÉB: 1 ♀: Hárskút, Max-völgy, 1994. VII. 8. PJ – VII. – Areája diszjunkt: Európa és Oroszország keleti területe. Hazánkban ritka, összesen három lelőhelyről ismerjük (PAPP 1996b).

Chelonus caradrinae KOKUJEV, 1914 – BF: 2 ♂: Tihany, 1 ♂: 1930. IX. 25. BL és 1934. VII. 11. MF; 1 ♀: Tihany, Akasztódomb, 1958. VI. 5. SB – KH: 1 ♂: Gyenesdiás, 1919. VIII. 29. – DB: 1 ♀: Herend, Somod, 1975. V. 22. PJ; 1 ♀: Nyirád, Felsőnyirádi erdő, 1965. VI. 23-25. PJ – KB: 1 ♀: Nagyveleg, 1968. VIII. 5. PJ – V-VII. és IX. – A volt Szovjetunióban kelet felé Türkmenisztánig terjedt el, legnyugatibb előfordulása hazánk területére esik. Nálunk gyakori, 59 lelőhelyét jegyezték fel (PAPP 1996b).

Chelonus carbonator MARSHALL, 1885 – BF: 1 ♂: Balatonalmádi, Tulipán utca 15. 1965. VIII. 21. PJ; 2 ♂: Várpalota, Tábormező, 1968. VI. 27. PJ; 1 ♂: Várpalota, Vár-völgy, 1968. VI. 27. PJ – DB: 1 ♂: Herend, Somod, 1968. VI. 20. PJ; 1 ♂: Pula, Tálodi erdő, 1964. VII. 23. PJ – ÉB: 2 ♂: Németbánya, Jáger-völgy, 1 ♂: 1963. VIII. 25. PJ; 1 ♂: 1973. VII. 17. Malaise-csapda 11-14 óra PJ – KB: 4 ♂: Bodajk, 1963. VI. 13-14. PJ – VI-VIII. – Európa-szerte gyakori faj. Feltűnő, hogy a hazánkban gyűjtött 60 példány közül csak kettő a nőstény, a többi hím (PAPP 1996b). A Bakonyban is eddig csak hímek kerültek elő.

Chelonus contrarius TOBIAS, 1964 – KH: 1 ♀: Zalaszentő, 1968. VI. 6. PJ – ÉB: 1 ♀: Zirc, Kardosrét, 1973. VII. 19. BK és HM – VI-VII. – Hosszú ideig csak Kazahsztánból ismertük, ahonnan leírták. Újabban vált ismertté hazánkban (PAPP 1996b: 138).

Chelonus corvulus MARSHALL, 1885 – BF: 1 ♂: Ábrahámhegy, 1985. VI. 13. MO; 1 ♀: Somlóvásárhely, Somló, 1962. VII. 27. PJ; 1 ♂: Tihany, 1934. VI. 18. MF; 2 ♂: Tihany, Külső-tó, 1958. VI. 4. SB – KH: 1 ♂: Zalaszentő, Hidegkúti major, 1957. VII. 15-18. ZsG – ÉB: 1 ♂: Bakonybél, Hideg-hegy, 1968. VIII. 14. ZL; 1 ♀: Borzavár, 1973. VII. 19. BL és HM; 3 ♀: Hárskút, 1993. VII. 8. PJ; 1 ♀ + 1 ♂: Németbánya, Jáger-völgy, 1973. VII. 17. PJ; 2 ♀: Porva, Pálhálás, 1968. VII. 16-17. PJ; 1 ♀: Zirc, Kardosrét, 1973. VII. 30. TS – KB: 1 ♀: Bakonyszentkirály, 1963. VII. 26. PJ; 1 ♀: Tés, Hegyesberek, 1969. VII. 17. PJ – VI-VIII, leggyakrabban június-július folyamán gyűjtötték. – Európában és így Magyarországon is gyakori faj.

Chelonus cylindrus (KLUG, 1816) – BF: 1 ♀: Tihany, Csúcs-hegy, 1959. VI. 6. BE – ÉB: 4 ♀ + 1 ♂: Hárskút, 1993. VII. 8. PJ; 1 ♂: Herend, Somod, 1968. VI. 20. PJ – VI-VII. – Szépligeti nyomán hosszú ideig szinonimba szorult a *cylindrus* név, a közelmúltban magam érvényesítettem újra (PAPP 1995). E faj olyan példányait határozta meg, melyek Németországból, Magyarországról és Törökországból származtak. A Klug-féle syntypus sorozat valószínűleg elveszett, tehát csak az eredeti leírás alapján ismerhető fel a faj.

Chelonus decorus MARSHALL, 1885 – ÉB: 1 ♂: Porva, Pálhálás, *Daucus carota*-ról hálózva, 1968. VII. 16. PJ – VII. – Ritka faj, eddig csak Angliából, Magyarországról és Romániából (Erdélyből) ismerjük lelőhelyeit. A bakonyi lelőhelyen kívül még Bátorligeten gyűjtötték hazánkban (PAPP 1996b).

Chelonus elongatus SZÉPLIGETI, 1898 – ÉB: 1 ♂: Porva, Pálhálás, 1968. VII. 16-17. PJ – KB: 1 ♂: Hárskút, 1993. VII. 8. PJ; 1 ♂: Olaszfalu, Alsópere, 1966. VII. 11-14. PJ; 1 ♂: Várpalota, Baglyas-hegy, 1968. VI. 25. PJ – VI-VIII. – SZÉPLIGETI (1898b leírás és 216 kulcsban) Szerbiából (Greibenát) írta le, előkerült Magyarországról, Németországból és Finnországból. Meglehetősen ritka faj.

Chelonus inanitus (LINNAEUS, 1767) – BF: 1 ♂: Veszprém, 1972. VIII. 23. PJ – ÉB: 2 ♀: Csesznek, 1 ♀: 1976. VIII. 20. ZL; 1 ♀: 1977. VIII. 15. PA; 1 ♂: Fenyőfő, ősfenyves, 1975. VIII. 28. TS; 1 ♀: Gyulafirátót, Kispapod, 1968. VIII. 17. PJ; 1 ♂: Porva, Szépalma, Kék-hegy, 1984. VII. 21. RI – KB: 1 ♂: Nagyveleg, 1968. VIII. 5. PJ; 1 ♂: Sárszentmihály, 1923. V. 27. BL – VII-VIII. – Magyarországon a Nagyalföldön (Eupannonicum I/1) és a Dunántúli-középhegységben (Pilisicum II/1) nagyon gyakori, máshol kevésbé gyakori.

Chelonus jacobsoni TOBIAS, 1986 – KB: 1 ♀: Bodajk, Gaja-szurdok, 1962. VIII. 7. PJ – VIII. – Eddig három európai országból közölték lelőhelyeit: Finnország, európai

Oroszország és Svájc. A magyar faunára nézve a közelmúltban bizonyult újnak (PAPP 1996b).

Chelonus mirandus TOBIAS, 1964 – BF: 1 ♂: Köveskál, Kornyi-tó, 1993. V. 25. PJ – KB: 1 ♂: Sárszentmihály, 1923. V. 27. BL – V. – Kazahsztánból írták le, Magyarország faunájára nézve a közelmúltban bizonyult újnak (PAPP 1996b).

Chelonus obscuratus HERRICH-SCHAEFFER, 1838 – BF: 2 ♀: Balatonfüred, Nagymező, 1975. VIII. 3. TS; 1 ♂: Tihany, 1934. VII. 11. MF – KH: 1 ♀: Zalaszentő, Tátika, 1968. VI. 6. PJ – ÉB: 1 ♀: Gyulafirátót, Kispapod, 1967. VIII. 17. PJ; 1 ♀ + 1 ♂: Porva, Pálhálás, 1968. VII. 16-17. PJ – KB: 1 ♂: Bakonyszentlászló, 1959. VII. 28-30. MF – VI-VIII. – A *Ch. oculator*-ral együtt Magyarország leggyakoribb *Chelonus* faja.

Chelonus oculator (PANZER, 1779) – BF: 1 ♀: Ábrahámhegy, 1964. VIII. 1. PJ; 3 ♀: Balatonalmádi, Tulipán utca 15. 1965. VIII. 21. PJ; 2 ♀: Öskü, 1976. VIII. 8. ZL; 1 ♀: Szigliget, 1950. VII. 12. MF – ÉB: 1 ♀: Hárskút, 1993. VII. 8. PJ; 1 ♀ + 1 ♂: Porva Pálhálás, 1968. VII. 16-17. PJ; 1 ♀: Zirc, Kardosrét, 1973. VII. 30. TS – KB: 1 ♂: Iszkaszentgyörgy, 1964. VII. 26. PJ; 1 ♀ + 1 ♂: Nagyveleg, 1968. VIII. 5. PJ – VII-VIII. – A *Ch. obscuratus*-szal együtt Magyarország leggyakoribb *Chelonus* faja.

Chelonus productus HERRICH-SCHAEFFER, 1838 – BF: 1 ♀: Balatonkenese, Partfő-dűlő, 1963. IX. 4. PJ; 1 ♀: Berhida, 1953. VI. 4. EJ; 1 ♀: Hegymagas, Szent György-hegy, 1958. IX. 2. MF; 1 ♀: Várpalota, Pétfürdő, *Chaerophyllum bulbosum*-ról hálózva, 1968. VI. 26. PJ – ÉB: 1 ♂: Hárskút, 1993. VII. 8. PJ; 5 ♀: Porva, Pálhálás, *Daucus carota*-ról hálózva, 1968. VII. 16-17. PJ – KB: 1 ♀: Ácstesztér, Homokházi-erdő, sásosban hálózva, 1961. VII. 8. PJ; 1 ♀: Csátka, Urak árka, 1963. VII. 27. PJ; 3 ♀: Nagyveleg, 1968. VIII. 5. PJ – VI-IX. – A Nagyalföldön (Eupannonicum I/1) közönséges, máshol inkább gyakori faj. A Bakonyban is gyakori.

Chelonus scabrator (FABRICIUS, 1793) – BF: 1 ♂: Ábrahámhegy, 1985. VI. 13. MO; 1 ♂: Badacsony, 1993. V. 24. PJ; 2 ♂: Balatonalmádi, Tulipán-utca 15. 1965. VIII. 21. PJ; 2 ♂: Balatoncsicsó, Csicsói erdő, 1993. VIII. 9. PJ; 1 ♀: Balatonfüred, Nosztori-völgy, 1981. VI. 7. PA; 1 ♂: Felsőörs, Felső-hegy, *Daucus carota*-ról hálózva, 1964. VII. 13. PJ; 1 ♀: Tapolca, Szent György-hegy, 1967. VI. 19-21. PJ; 1 ♂: Tihany, Hármashegy, 1984. V. 3. RI; 1 ♀: Várpalota, Pétfürdő, *Chaerophyllum bulbosum*-ról hálózva, 1968. VI. 26. PJ; 1 ♂: Vászoly, Körtvélyes, 1993. V. 25. PJ; 1 ♀: Veszprém, Kálvária, 1973. VI. 18. PJ – KH: 12 ♀ + 16 ♂: Sümeg, Sarvaly, 1968. VI. 4-8. PJ; 1 ♂: Uzsa, *Querceto-Potentilletum albae*-ban hálózva, 1963. VI. 4. PJ; 4 ♀ + 2 ♂: Zalaszentő, Tátika, 1968. VI. 6. PJ – DB: 1 ♀: Úrkút, 1967. VIII. 10-11. PJ; 1 ♀: Veszprém, 1972. VIII. 23. ifj. PJ – ÉB: 1 ♂: Bakonybél, 1972. VI. 4. TS; 1 ♂: Bakonypölöske, Kupi-erdő, 1961. VII. 10. PJ; 3 ♀: Bakonyszücs, Gerence-völgy, 1957. VI. 19. PJ; 1 ♀: Fenyőfő, Kőris-hegy, 1958. VII. 18. PJ; 3 ♂: Fenyőfő, ősfenyves, 1970. VI. 27. TS; 1 ♂: Hárskút, Esztergáli-völgy, 1977. VII. 28. TS; 2 ♂: Iharkút, Tisztavíz, 1966. VI. 28. PJ; 1 ♂: Porva, Cuha-völgy, 1973. VII. 16. BK és HM; 1 ♀: Porva, Ménesjárás, 1972. VII. 30. TS; 2 ♀ + 1 ♂: Porva, Szépalma, Kék-hegy, 1984. VII. 21. RI; 1 ♀ + 1 ♂: Ugod, Somberek, Hubertlak, 1967. VI. 26-29. PJ; 1 ♀: Ugod, 1955. VI. 12. TP; 1 ♀: Zirc, Generálerdő, 1972. VIII. 6. TS – KB: 1 ♂: Bakonyszentkirály, Hajmápuszta, Halastó, 1972. VI. 12. TS; 1 ♀: Csesznek, 1977. VIII. 18. PA – V-VIII, júniusban nagyon gyakori. – Magyarországon gyakori, sőt közönséges faj. A Balaton-felvidéken nagyon gyakori, máshol kevésbé.

Chelonus seticornis THOMSON, 1892 – BF: 1 ♀: Tihany, 1934. IV. 30. MF – IV. – Megerősített (autentikus) előfordulása Svédország és Szlovákia. A közelmúltban bizonyult a magyar faunára nézve újnak (PAPP 1996b).

Chelonus subannulatus ABDINBEKOVA, 1971 – BF: 1 ♂: Tihany, Akasztódomb, 1958. VI. 2. BE – DB: 1 ♂: Veszprém, SzGy – ÉB: 1 ♂: Hárskút, Kőris-hegy, 1998. VI. 28. PJ; 1 ♂:

Zirc, PK – VI. – 1996-ban jelentették először Magyarországról, addig csak Azerbajdzsánból ismertük. A bakonyi három lelőhelyén kívül még tíz előfordulási helyét jegyezték fel hazánkban. Feltűnő, hogy a magyarországi 22 példány közül csak egyetlen nőtény akadt (PAPP 1996b).

Chelonus subcorvulus TOBIAS, 1964 – BF: 1 ♀: Balatoncsicsó, Csicsói erdő, 1993. VIII. 9. PJ – VIII. – Kazahsztánból írták le, magyarországi (bakonyi) lelőhelye a faj második előfordulási adata. A magyar fauna új faja.

Chelonus submuticus WESMAEL, 1835 non auct. (= *Ch. luteipes* THOMSON, 1874) – BF: 1 ♂: Tihany, 1929. IX, ZsG – ÉB: 1 ♂: Hárskút, 1993. VII. 8. PJ; 1 ♀: Nyirád, Felső-Nyirádi-erdő, 1965. VI. 23-25. PJ – VI-VII. és IX. – A nem Wesmael értelmében azonosított *Ch. submuticus* auct. a *Ch. productus* HERRICH-SCHAEFFER-rel azonos; míg a Wesmael-féle *Ch. submuticus* meglehetősen ritka faj. Hiteles lelőhelyei Európában Belgium, Svédország és Magyarország. Hazánkban összesen 15 lelőhelyét regisztrálták (PAPP 1996b).

Chelonus subseticornis TOBIAS, 1971 – BF: 1 ♀: Veszprém, Jutas, legelő, 1958. VIII. 11. PJ – VIII. – A nyugati Palearktikumon belül Szlovákia és Magyarország a legnyugatibb előfordulása. Hazai lelőhelyeinek a száma hat (PAPP 1996b).

Microchelonus SZÉPLIGETI, 1908 (= *Chelonella* SZÉPLIGETI, 1908)

Jelenleg 179 *Microchelonus* fajt ismerünk a Palearktikumból, a fajok zömét Tobias írta le az elmúlt három évtizedben. A 179 faj közül Európában 66, Magyarországon 49 faj fordul elő, e két szám a további kutatások során várhatóan tetemesen emelkedni fog. A Bakonyból 14 fajt mutattunk ki, ez a hazai fajok 28,5 %-a. A bakonyi *Microchelonus* fajok száma ugyancsak várhatóan legalább meg fog kétszereződni a jövőbeni vizsgálatok során.

Microchelonus atripes (THOMSON, 1874) – BF: 1 ♂: Lovas, 1963. VIII. 9. PJ – KH: 2 ♀: Vállus, Büdöskút, Fekete-hegy, 1964. V. 26. PJ – ÉB: 1 ♀ + 2 ♂: Gyulafirátót, Kispapod, 1967. VIII. 17. PJ; 1 ♂: Hárskút, 1966. VI. 8. PJ – V. és VIII. – Európai elterjedésű és feltehetően gyakori faj. Hazánkban gyakori (PAPP 1996b).

Microchelonus caucasicus (ABDINBEKOVA, 1967) – BF: 5 ♀ + 6 ♂: Köveskál, Kornyi-tó, 1993. V. 25. PJ; 2 ♀: Várpalota, Badacsony, 1969. VI. 28. PJ – ÉB: 2 ♀ + 1 ♂: Hárskút, 1966. VI. 8. PJ – V-VI., májusban gyűjtötték gyakran. – Hazánkban és Svájcban (PAPP & RÉZBÁNYAI-RESER 1996) éri el nyugati elterjedésének ismert határát. A volt Szovjetunió nyugati felében messze elterjedt, nálunk a Nagyalföldön (Eupannonicum I/1) és a Magyar Középhegységben (Matricum I/1–2) egyaránt gyűjtötték.

Microchelonus contractus (NEES, 1816) – BF: 1 ♀ + 3 ♂: Dörgicse, Kőhegy, 1959. V. 7. PJ; 1 ♂: Kaposcsanak, Bondoró-hegy, 1968. V. 8. PJ; 1 ♀: Mindszentkál, Öreg-hegy, 1994. VI. 3-6. RI – KH: 1 ♀: Vállus, Büdöskút, Fekete-hegy, 1964. V. 26. PJ – DB: 2 ♀: Bánd, Miklós Pál hegy, 1966. III. 11. ex fructu *Dipsaci lacinati* 1966. IV. 16. leg. et educ. PJ – ÉB: 1 ♀: Bakonybél, Szömörkés, 1968. VII. 5. PJ; 1 ♀: Hárskút, 1966. VI. 8. PJ – KB: 1 ♀: Balinka, Ubaldpuszta, 1968. VIII. 6. PJ; 2 ♂: Bodajk, Gaja-szurdok, 1962. VIII. 7. PJ – IV-VI. és VIII., májusban gyűjtötték legtöbbször. – Palearktikus elterjedésű, nálunk az egyik leggyakoribb *Microchelonus* faj.

Microchelonus dispar (MARSHALL, 1885) – DB: 1 ♀: Gyulafirátót, Miklád, 1967. VIII. 16. PJ – VIII. – Hosszú ideig csak Angliából ismertük, a közelmúltban mutatták ki Magyarországról (Gyulafirátóton kívül még Újszentmargitáról; PAPP 1996).

Microchelonus erosus (HERRICH-SCHAEFFER, 1838) (= *Chelonus* *Chelonella hungaricus* SZÉPLIGETI, 1896; = *M. analipennis* FAHRINGER, 1934; = *M. frivaldszkyi* SHENEFELT, 1973) –

KH: 1 ♀: Vállus, Lázdető, 1964. V. 28. PJ – ÉB: 1 ♂: Eplény, Malomréti-völgy, 1978. VI. 8. KÁ – V-VI. – Négy európai országból tudunk kevés előfordulásáról: Ausztria, Magyarország, Románia, európai Oroszország: Szocsi); Magyarországon szórványosan fordul elő.

Microchelonus exilis (MARSHALL, 1885) (= *Chelonus (Microchelonus) excavatus* TOBIAS, 1972) – BF: 1 ♀: Badacsony, ex larva *Elachista* sp. (Lep. Elachistidae) det. Szócs József, a gazda tápnövénye: *Brachipodium silvaticum*, leg. et educ. Szócs József; 1 ♂: Balatoncsicsó, Csicsói erdő, 1969. VII. 9-10. PJ; 1 ♂: Tihany, déli part, Malaise-csapdával gyűjtve, 1967. VII. 3-4. ML; 1 ♂: Vászoly, Körtvélyes, 1995. V. 25. PJ – KH: 1 ♂: Keszthely, Büdöskúti-völgy, 1966. VI. 15. PJ; 3 ♂: Vállus, Büdöskúti-völgy, 1964. V. 26. PJ; 1 ♀ + 1 ♂: Zalaszentő, Tátika, 1968. VI. 6. PJ – KB: 1 ♀: Várpalota, Várvölgy, Querceto-Carpinetum-ban hálózva, 1968. VI. 27. PJ – V-VII. – Európa déli felében szórványos, helyenként gyakori előfordulási. Magyarországon elég gyakori, a Bakonyban számos helyen gyűjtötték.

Microchelonus gravenhorsti (NEES, 1816) (= *Chelonus maculator* DAHLBOM, 1833) – ÉB: 1 ♀: Némethánya, Jáger-völgy, 1963. VIII. 22-25. PJ – VIII. – Hazánkban összesen négy lelőhelyét közölték, Európában hat országban tudunk előfordulásáról (PAPP 1996b).

Microchelonus microphthalmus (WESMAEL, 1838) (= *M. dilatus* PAPP, 1971) – ÉB: 1 ♂: Gyulafirátót, Kispapod, 1967. VIII. 17. PJ; 2 ♀: Hárskút, 1966. VI. 8. PJ – VI. és VIII. – Magyarországon gyakori faj, 19 lelőhelyét közölték (PAPP 1996b: 146). Hosszú évtizedeken át a *M. exilis*-szel tévesztették össze.

Microchelonus minifossa TOBIAS, 1986 – BF: 1 ♀ + 1 ♂: Felsőörs, 1966. V. 30. PJ – V. – Moldáviából írták le, második megismert előfordulása hazánkban van. A magyar fauna új faja.

Microchelonus pellucens (NEES, 1816) (= *Chelonus alboannulatus* SZÉPLIGETI, 1896; = *Ch. pulchricornis* SZÉPLIGETI, 1898; ? = *Ch. varimaculatus* TOBIAS, 1986) – BF: 1 ♀: Tihany, 1934. VII. 28. MF – VII. – Magyarországon a Nagyalföldön (Eupannonicum I/1) gyakori, máshol inkább szórványos. A *pellucens* fajnév prioritását a közelmúltban derítették ki (TOBIAS 1995).

Microchelonus pellucens var. **nitens** (REINHARD, 1867) (= *Chelonus nitens* REINHARD, 1867) – BF: 1 ♀: Balatonfüred, Nosztori-völgy, 1993. VIII. 11. PJ; 1 ♀: Balatonfüred, Tamás-hegy, 1963. VI. 16. PJ; 1 ♀: Keszthely, HG; 1 ♀: Tapolca, Szent György-hegy, 1967. VI. 21. PJ – VI. és VIII. – A törzsalak potrohtöve fekete, a var. *nitens* potrohtöve változó kiterjedésben pirosas sárga vagy rötös / vörhenyes.

Microchelonus pusillus (SZÉPLIGETI, 1908) – KH: 1 ♂: Vállus, Büdöskút, Fekete-hegy, 1964. V. 26. PJ – V. – SZÉPLIGETI (1908) Magyarországról írta le, előkerült Finnországbán. Feltehetően európai elterjedésű faj.

Microchelonus subcontractus (ABDINBEKOVA, 1971) – DB: 1 ♀: Nyirád, Felsőnyirádi erdő, 1965. VI. 23-25. PJ – VI. – Bár a fajt három évtizeddel ezelőtt írták le Azerbajdzsánból (ABDINBEKOVA 1971), mégis a volt Szovjetunió nyugati felében gyakorinak bizonyult (TOBIAS 1986). Nálunk először a Hortobágyi Nemzeti Parkból mutatták ki (PAPP 1983), azóta kiderült, hogy hazánkban is gyakori, a Nagyalföldön és a Dunántúli-középhegységben gyűjtötték a legtöbb helyen.

Microchelonus sulcatus (JURINE, 1807) (= *Chelonus rimatus* SZÉPLIGETI, 1896; = *Ch. rimulosus* THOMSON, 1874) – BF: 1 ♀: Balatonakali, 1965. VI. 21. PJ; 1 ♂: Gyenesdiás, Nagymező, 1966. VI. 14. PJ; 1 ♀: Várpalota, Pétfürdő, *Chaerophyllum bulbosum*-ról hálózva, 1968. VI. 26. PJ; 1 ♂: Vászoly, Nagyvár-hegy, 1985. V. 25. PJ – KH: 1 ♀: Keszthely, Büdöskúti-völgy, 1966. VI. 15. PJ – V-VI. – A nyugati Palearktikumban változóan szórványos ill. gyakori, a keleti Palearktikumban Mongóliába esik legkeletibb előfordulása. Nálunk a Nagyalföldön gyűjtötték a legtöbb helyen. A 11 Pilisicum-i (II/1) lelőhely közül öt esik a Bakonyba.

Phanerotoma WESMAEL, 1838

VAN ACHTERBERG (1990) revíziója nyomán 39 *Phanerotoma* fajt ismerünk a Palearktikumból, közülük 11 faj került elő a magyar faunában (PAPP 1996b). A bakonyi *Phanerotoma* fajok száma 6, ami a hazai fajok 54,5 %-a.

Phanerotoma (Phanerotoma) acuminata SZÉPLIGETI, 1908 – BF: 1 ♀: Tihany, fénycsapda, 1983. V-VI. – KB: 1 ♀: Dudar, fénycsapda, 1983. VI-VII. – V-VII. – SZÉPLIGETI (1908) a bánáti Mehádiáról írta le; Európában gyakori, kelet felé egészen Mongóliáig hatol. Hazánkban gyakori faj.

Phanerotoma (Bracotritoma) atra ŠNOFLÁK, 1951 – BF: 1 ♂: Felsőörs, 1966. V. 30. PJ – V. – A fajt a közelmúltban sikerült kimutatni a magyar faunában, tíz európai országban tudunk előfordulásáról (PAPP 1996b).

Phanerotoma (Bracotritoma) bilinea LYLE, 1924 (= *Ph. gregori* ŠNOFLÁK, 1951) – KB: 1 ♀ + 1 ♂: Bodajk, Gaja-szurdok, 1962. VIII. 7. PJ – VIII. – Bár Európa számos országából kimutatták, Magyarországon meglehetősen ritka: összesen négy lelőhelyét közölték (PAPP 1996b).

Phanerotoma (Phanerotoma) dentata (PANZER, 1805) – BF: 1 ♀: Keszthely, 1909. VII. 1. ♀ + 1 ♂: Tihany, 1966. VI. 20. ML; (1 ♀) és 1967. VII. 6. ML (1 ♂). – KH: 1 ♀: Uzsa, csarabos, 1970. VIII. 17. PJ – DB: 1 ♀: Nagyvázsony, Kab-hegy, 1970. VIII. 19. PJ – KB: 1 ♂: Dudar, fénycsapda, 1983. VII. 4. – VI-VII. – Hasonlóan a *Ph. bilinea*-hoz Európa-szerte elterjedt, nálunk mégis inkább szórványosan gyűjtötték; a Bakonyban viszonylag számos lelőhelyen került elő.

Phanerotoma (Phanerotoma) fracta KOKUJEV, 1903 – BF: 1 ♀: Tihany, Külső-tó, 1972. VII. 19. TS; 1 ♀ + 1 ♂: Vászoly, 1982. VI. 27. PA – VI-VII. – Palearktikus elterjedésű faj. Magyarországon a Nagyalföldön (I/1 Eupannonicum) gyakori, a többi faunajárásban jobbra szórványosan gyűjtötték (PAPP 1996b).

Phanerotoma (Bracotritoma) tritoma (MARSHALL, 1898) – BF: 1 ♀: Gyenesdiás, 1910. VIII. 9. GyJ – ÉB: 1 ♀: Bakonybél, Somhegypuszta, 1967. VIII. 6-10. RL; 1 ♀: Hárskút, 1993 VII. 8. PJ – VII-VIII. – Dél-európai elterjedésű faj; Magyarországon elég gyakori, összesen 15 helyen gyűjtötték (PAPP 1996b).

Phanerotomella SZÉPLIGETI, 1900

Európában eddig két *Phanerotomella* faj került elő (VAN ACHTERBERG 1990), mindkettő él Magyarországon is, a Bakonyból csak az egyiket sikerült kimutatni. Világméretben ZETTEL (1989) revideálta a *Phanerotomella* fajokat.

Phanerotomella bisulcata (HERRICH-SCHAEFFER, 1838) – BF: 1 ♂: Tihany, 1971. VI. 19. ML – VI. – Közép- és dél-európai faj, kelet felé Moldáviáig ismert areája. Magyarországon inkább szórványos előfordulása, összesen hat lelőhelyen gyűjtötték (PAPP 1996b).

SIGALPHINAE

Acampsis WESMAEL, 1835

Acampsis alternipes (NEES, 1816) – ÉB: 1 ♂: Eplény, Malomréti-völgy, 1974. IV. 23. TS – KB: 1 ♂: Csesznek, Gézaháza, 1957. V. 24. ML – V. – A nyugati Palearktikumban elterjedt faj. Magyarországon eléggé gyakori, először SZÉPLIGETI (1896a) közölte Budapestről (Sas- és Svábhegy), jelenleg 14 hazai lelőhelyéről tudunk (PAPP 1996b).

Összefoglalás

Kerekítve 870 gyilkosfűrkész (*Braconidae*) példány taxonómiai feldolgozása nyomán 116 faj vált ismertté a Bakony-hegység faunájában, melyek a *Helconinae*, *Brachistinae*, *Cheloninae* és *Sigalphinae* négy alcsaládot képviselik. A fajok zöméről a közelmúlt faunisztikai kutatása derítette ki, hogy a Bakonyban is élnek, továbbá számos faj a magyar faunára nézve bizonyult újnak (PAPP 1983 – 2002). A faunánkra nézve új fajok sorát a következő két fajjal egészítjük ki: *Chelonus subcorvulus* TOBIAS és *Microchelonus minifossa* TOBIAS. A gyűjtési, elterjedési és esetleges taxonómiai adatokat / megjegyzéseket valamennyi faj esetében összesítjük. A 870 gyilkosfűrkész példányt 34 gyűjtő személy gyűjtötte össze jórészt a 20. század folyamán.

Irodalom

- ABDINBEKOVA, A. A. (1971): Braconids of the genus *Chelonus* Jurine (Hymenoptera, Braconidae) from Azerbaidzhan. – *Revue d'Entomologie de l'URSS* **50** (2): 392-403. (Oroszul angol címmel és összefoglalóval.)
- ABDINBEKOVA, A. A. (1975): Braconids (Hymenoptera, Braconidae) of Azerbaidjan. – Kiadó „ELM” Baku, 321 pp. (Oroszul.)
- ACHTERBERG, C. VAN (1982): Revisionary notes on *Chelonus* Jurine and *Anomala* Von Block (Hymenoptera: Braconidae, Cheloninae). – *Entomologische Berichte* **42**: 185-190.
- ACHTERBERG, C. VAN (1987): Revision of the European *Helconini* (Hymenoptera: Braconidae: Helconinae). – *Zoologische Mededelingen* **61** (18): 263-285.
- ACHTERBERG, C. VAN (1990): Revision of the Western Palearctic *Phanerotomini* (Hymenoptera: Braconidae). – *Zoologische Verhandelingen* **255**: 1-106.
- BELOKOBYLSKIJ, S. A. (1989): A new and little known taxa of braconids of the subfamily Helconinae (Hymenoptera, Braconidae) from Far East of the USSR. – *Proceedings of the Zoological Institute, Leningrad*, **188**: 23-38. (Oroszul angol címmel.)
- MÓCZÁR L. (1967): Magyarország és a környező területek állatföldrajzi felosztása. Természeti viszonyok II. Állatföldrajz. – In: Magyarország Nemzeti Atlasza, Budapest, p. 21 + 32.
- MÓCZÁR L. et al. (1972): A Kárpát-medence Hymenoptera faunakatalógusainak (I-XXIV) lelőhelyjegyzéke (Cat. Hym. XXV.). – *Folia Entomologica Hungarica* **25**: 111-164.
- PAPP J. (1968): A Bakony-hegység állatföldrajzi viszonyai. Die tiergeographische Verhältnisse des Bakony-Gebirges. – *A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei* **7**: 251-314.
- PAPP J. (1973): A Bakony-hegység gyilkosfűrkész faunájának alapvetése (Hymenoptera, Braconidae), I. Meteorinae, Helconinae, Macrocentrinae és Microgastrinae. – *A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei* **12**: 477-512.
- PAPP J. (1983): A survey of the braconid fauna of the Hortobágy National Park (Hymenoptera, Braconidae), II. – *The Fauna of the Hortobágy National Park* **2**: 315-337.
- PAPP J. (1987): First survey of the braconid fauna of the Kiskunság National Park, Hungary (Hymenoptera, Braconidae). – *The Fauna of the Kiskunság National Park* **2**: 314-334.
- PAPP J. (1991): Second survey of the braconid wasps in the Bátorliget Nature Conservation Areas, Hungary (Hymenoptera, Braconidae). – *The Bátorliget Nature Reserves – after forty years*, Budapest, The Natural History Museum, p. 639-674.
- PAPP J. (1994a): The dispersion of braconid wasps in an oak forest of Hungary (Hymenoptera: Braconidae). – *Folia Entomologica Hungarica* **55**: 305-320.
- PAPP J. (1994b): A gyakorlati növényvédelem szempontjából jelentős gyilkosfűrkészek Magyarországon (Hymenoptera, Braconidae). – *Növényvédelem* **30** (11): 493-507.
- PAPP J. (1995): Revision of C. Wesmael's *Chelonus* species (Hymenoptera Braconidae Cheloninae). – *Bulletin d'Institut Royal des Sciences Naturelles de Belgique (Entomologie)* **65**: 115-134.

- PAPP J. (1996a): The braconid wasps (Hymenoptera, Braconidae) of the Bükk National Park (NE Hungary). – The Fauna of the Bükk National Park **2**: 453-476.
- PAPP J. (1996b): Contribution to the Braconid fauna of Hungary, XI. Cheloninae and Sigalphinae (Hymenoptera: Braconidae). – Folia Entomologica Hungarica **57**: 131-156.
- PAPP J. (1997a): Contribution to the braconid fauna of Hungary, XII. Calyptinae - 1. (Hymenoptera: Braconidae). – Folia Entomologica Hungarica **58**: 105-113.
- PAPP J. (1997b): Revision of the Chelonus species described by A. G. Dahlbom (Hymenoptera, Braconidae: Cheloninae). – Acta Zoologica Hungarica **43**: 1-19.
- PAPP J. (1997c): Revision of the Chelonus s. str. species described by C. G. Thomson (Hymenoptera: Braconidae, Cheloninae). – Stobaena (Lund) **10**: 1-21.
- PAPP J. (1998): Contribution to the Braconid fauna of Hungary, XIII. Calyptinae - 2., Helconinae (Hymenoptera, Braconidae). – Folia Entomologica Hungarica **59**: 163-184.
- PAPP J. (2002): The braconid wasps (Hymenoptera: Braconidae) of the Fertő-Hanság National Park (NW Hungary). – The Fauna of the Fertő-Hanság National Park **2**: 557-581.
- PAPP J. (2003): Revision of Szépligeti's Chelonus s. str. species described from Hungary (Hymenoptera: Braconidae: Cheloninae). – Annales historico-naturales Musei nationalis hungarici **95**: 113-133.
- PAPP J. (2004): A revision of Szépligeti's Microchelonus species described from Hungary (Hymenoptera: Braconidae: Cheloninae). – Annales historico-naturales Musei nationalis hungarici **96**: 225-259.
- PAPP J. & RÉZBÁNYAI-RESER, L. (1996): Zur Brackwespenfauna vom Monte Generoso, Kanton Tessin, Südschweiz (Hymenoptera: Braconidae). – Entomologische Berichte Luzern **35**: 59-134.
- ŠNOFLÁK, J. (1953): La monographie de Triaspis Hal. (Hym. Bracon.) de la Tchécoslovaquie. – Acta Entomologica Musei Nationalis Pragae **28**: 285-395.
- SZÉPLIGETI Gy. (1896a): Adatok a magyar fauna braconidáinak ismeretéhez. Beitrge zur Kenntnis der ungarischen Braconiden. – Természetrzaji Füzetek **19**: 165-186 (magyarul) és 228-242 (németül).
- SZÉPLIGETI Gy. (1896b): Adatok a magyar fauna braconidáinak ismeretéhez. (Második közlemény). Beitrge zur Kenntnis der ungarischen Braconiden. (Zweiter Teil). – Természetrzaji Füzetek **19**: 285-321 (magyarul) és 359-386 (németül).
- SZÉPLIGETI Gy. (1898a): Adatok a magyar fauna braconidáinak ismeretéhez. (Harmadik közlemény). Beitrge zur Kenntnis der ungarischen Braconiden. (Dritter Teil). – Természetrzaji Füzetek **21**: 381-396 (magyarul) és 396-408 (németül).
- SZÉPLIGETI Gy. (1898b): Adatok a Chelonus-nem ismeretéhez. Beitrge zur Kenntnis der Chelonus-Arten. – Természetrzaji Füzetek **21**: 207-218 (magyarul) és 218-231 (németül).
- SZÉPLIGETI Gy. (1899): Magyarországi Braconidák. – Rovartani Lapok **6** (5): 98-102.
- SZÉPLIGETI V. (1908): Braconiden aus der Sammlung des Ungarischen National-Museums. II. Teil. – Annales Musei Nationalis Hungarici **6**: 397-427.
- TELENGA, N. A. (1941): Fam. Braconidae: Sous-fam. Braconinae (cont.) et Sigalphinae. – In: Faune de l'URSS, Insectes Hyméopteres **5** (3): 1-466. (Oroszul német összefoglalóval.)
- TOBIAS, V. I. (1972): Contributions to the knowledge of the subgenus Chelonus s. str. of the USSR and near-by territories. – Horae Societatis Entomologicae Unionis Sovieticae **55**: 284-299.
- TOBIAS, V. I. (1986): 27. order Hymenoptera, fam. Braconidae (1). – Keys to the Insects of the European Part of the USSR **3** Hymenoptera **4**: 1-501. (Oroszul.)
- TOBIAS, V. I. (1995): New subgenus and species of the genus Microchelonus (Hymenoptera, Braconidae) with some comments on synonymy. – Journal of Zoology (Moscow – Sankt Petersburg) **74** (7): 38-50. (Oroszul angol címmel és összefoglalóval.)
- ZETTEL, H. (1989): Die Gattung Phanerotomella Szépligeti (Hymenoptera: Braconidae, Cheloninae). – Linzer biologische Beitrge **21** (1): 15-142.

A szerző címe (Author's address):

Dr. PAPP Jenő
Magyar Természettudományi Múzeum
H-1431 Budapest, Pf. 137